

De abdij van Kolen en de Kolenberg

Limburg - Borgloon

218500

219500

220500

168500

168500

167500

167500

218500

219500

220500

1:5.000
Coördinaatsysteem: EPSG:31370
Basiskaart: GRB

De abdij van Kolen en de Kolenberg

Limburg - Borgloon

Algemene gegevens

Benaming: De abdij van Kolen en de Kolenberg

Wordt opgenomen in:

Vastgestelde landschapsatlas

Beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken

Typologie: abdiydomeinen, agrarische landschappen, beken, graslanden, hoogstamboomgaarden, natuurlijke taluds, plateaus, spoorwegbeddingen, steilranden, valleien

Erfgoedwaarden

esthetische waarde

De ligging van het klooster op een hoogte heeft een hoge belevingswaarde. De gave omgeving draagt hier aan bij. De geïsoleerde ligging van het klooster en de rust en stilte die het omgeeft, draagt verder bij aan de esthetische waarde.

historische waarde

De abdij van Kolen is een late, 15de-eeuwse kloosterstichting onder impuls van een lokale adellijke dame. Ondanks een korte onderbreking begin 19de eeuw heeft het klooster zijn religieuze functie verder gezet, wat eerder uitzonderlijk is. Vele andere abdijen zijn na de Franse revolutie opgeheven, verkocht, geseculariseerd, vaak (deels) afgebroken en herbestemd, waardoor het abdiydomein en gebouwencomplex teloor gingen. De kerkwegel tussen klooster en kerk wijst op de historische band tussen de parochie Kerniel en de abdij van Kolen.

ruimtelijk-structurende waarde

De abdij van Kolen is de structurende beelddrager van het gebied en beeldbepalend voor de omgeving. Uit de ruime omgeving zie je de abdij liggen, door de ligging op de rand van het plateau, aangrenzend aan de beekvallei. De ruimtelijke configuratie van het klooster met tuin en omhaagde boomgaard aan een beekvallei en op een hoogte in het overgangsgebied tussen droog en vochtig Haspengouw is nog altijd heel herkenbaar. De landschappelijke structuur is in dit landschap grotendeels ongewijzigd gebleven. Het gaat hierbij over de structuren van wegen en percelen, de beekvallei en daarbij horende landgebruik van weilanden en natte bossen, weilanden op de hellingen en akkers op de plateaugronden. De voormalige spoorlijn Drieslinder-Tongeren structureert de omgeving.

wetenschappelijke waarde

De nog voorkomende hoogstamboomgaarden zijn van belang voor het behoud van oude en zeldzame fruitvariëteiten en als relict van het traditionele landschap.

Beschrijving

Het gebied “Abdij van Kolen en de Kolenberg” ligt op de overgang tussen droog en vochtig Haspengouw en daarmee ook tussen laag en midden België en de zand- en leemstreek. Op één van de hoogtes ligt de abdij van Kolen. Vanaf deze plaats zijn er vergezichten over het lager gelegen noordwesten. De abdij is het beeldbepalende element binnen dit gebied. Zijn oorsprong gaat terug op een Kruisherenklooster dat in 1438 werd gesticht. Nadat in 1486 rijkelijke bezittingen van de parochie van Kerniel bij het klooster werden gevoegd, oefende één van de kloosterlingen het priesterambt in de parochiekerk van Kerniel uit. Deze verplaatste zich tussen klooster en kerk via een kerkwegel die nog altijd bestaat. Zoals veel andere kloosters werd de abdij van Kolen na de Franse revolutie genationaliseerd en daarna verkocht. Nadien kreeg het opnieuw een invulling als klooster.

In de zuidwestelijke vleugel van het kloosterpand ligt de kerk aan een gekasseid erf dat aan de overige drie zijden door hoevegebouwen is omringd. Ten westen en zuiden van de abdijgebouwen bevindt zich een ommuurde nutstuin en boomgaard. De voormalige boomgaard is een siertuin geworden, omringd door een meidoornhaag.

Vooraf vanuit het dorp Kerniel is het zicht op het klooster spectaculair en langs het voetpad is de beleving van het landschap groot. De geïsoleerde ligging van het klooster en de rust en stilte die het omgeeft draagt verder bij aan de esthetische waarde.

De landschappelijke structuur is in dit landschap grotendeels ongewijzigd gebleven: wegen, de beekvallei en daarbij horende landgebruik van weilanden en natte bossen, weilanden op de hellingen en akkers op de plateaugronden. In het gebied zijn nog enkele restanten van hoogstamboomgaarden, soms omhaagd door meidoorn.

De aanleg van het fruitspoor in 1879 had rechtstreeks impact op de nabije omgeving. Sinds de aanleg van de spoorlijn zijn de bronnen van de Kleine Herk afgesneden van de rest van de beekvallei, wat uiteindelijk een geïsoleerd natuurgebiedje heeft doen ontstaan.

Motivatatie van de afbakening

Centraal binnen de afbakening staat de Abdij van Kolen. Deze abdij ligt relatief geïsoleerd op de helling van de vallei van de Kleine Herk. De omgeving van de abdij werd meegenomen in de afbakening vanwege de contextwaarde ervan. Naar het zuiden vormt de voormalige spoorweg tussen Drieslinter en Tongeren grotendeels de grens. Deze spoorweg werd mee opgenomen vanwege zijn erfgoedwaarde als getuige en stimulans van de fruitteelt in deze streek eind 19de eeuw, begin 20ste eeuw. Aan de zuidzijde van de spoorlijn liggen de bronnen van de Kleine Herk, die integraal deel uitmaken van deze beekvallei. De vallei van de Kleine Herk wordt mee opgenomen tot aan de Nielstraat, waarbij de bebouwing buiten de afbakening wordt gehouden, tenzij het om bouwkundig erfgoed gaat. De dorpskern van Kerniel inclusief de omgeving van de kerk wordt opgenomen vanwege de sterke ensemblewaarde met de abdij. Richting noordwesten wordt de grens van het gebied gevormd door de Sittardstraat en de Hagebroekstraat. Hierdoor is de vallei van de Vilsterbeek integraal opgenomen, evenals de samenvloeiing van de Vilsterbeek en de Kleine Herk in het noorden van het gebied.

Meer info

Webpagina: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135344>

Deze link verwijst door naar de wetenschappelijke erfgoedinventaris van het agentschap Onroerend Erfgoed. De informatie die daarin staat, maakt geen deel uit van de vaststelling. Bezwaren kunnen enkel betrekking hebben op de teksten van het voorliggend vaststellingsdossier (adres, afbakening, beschrijving...).